

Kto je Ježiš Kristus?

2. časť

Na úvod

Predchádzajúca štúdia obsahovala iba výber tých najevidentnejších dôkazov, svedčiacich o tom, že Ježiš Kristus je skutočný a pravý Boh. V krátkosti si ich zopakujeme:

- „A Židia Ježiša prenasledovali za to, že robil takéto veci v sobotu. Ježiš im povedal: „Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem.“ Preto sa Židia ešte väčšmi usilovali zabiť ho, lebo nielenže porušoval sobotu, ale aj **Boha nazýval svojim Otcom a robil sa rovným Bohu.**“ (Jn 5,16–18)
- „A keď vstúpili do loďky, vietor utíchol. Tí, čo boli na loďke, **klaňali sa mu** a vraveli: „Naozaj si Boží Syn!“ (Mt 14,32n) – *a ďalšie obdobie*
- „Ved' kedy komu z anjelov povedal: „**Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil**“ a opäť: „Ja budem jeho otcom a on bude mojím synom“? A znova, keď uvádza prvorodeného na svet, hovorí: „Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli.“ Anjelom zasa hovorí: „On robí svojich anjelov vetrami a svojich služobníkov ohnivými plameňmi.“ Ale Synovi: „Tvoj trón, Bože, je na veky vekov a žezlo tvojho kráľovstva je žezlo spravodlivosti. Miloval si spravodlivosť a nenávidel si nepravosť; preto ťa Boh, tvoj Boh, pomazal olejom plesania viac ako tvojich druhov.“ A: „**Ty, Pane, si na počiatku stvoril zem aj nebesia** sú dielom tvojich rúk. 11 Ony sa pominú, ale ty zostaneš a všetci s' ťa odev zostarnú, zvinieš ich ako plášť, ako odev a zmenia sa. Ale ty si vždy ten istý a tvoje roky sa nepominú.““ (Hebr 1,5–10)

Teraz je na čase ísť zase o krok ďalej...

Okrem Boha nieto boha...

Jestvujú okrem „Boha“ JHWH aj iní, menší „bohovia“ – z ktorých by jedným mohol byť aj Ježiš?

Svedkovia často tvrdia, že Ježiš „je boh“ v zmysle tohto slova, ktoré označuje Boha ako niekoho mocného¹. Takže o Ježišovi môžeme síce povedať, že je „bohom“, ale samozrejme to neznamená, že by bol „Tým Bohom“, ktorým je len a jedine JHWH. Napríklad píšú:

Niet námietok proti tomu, aby Tomáš hovoril o Ježišovi ako o 'Bohu', ak naozaj mal toto na mysli. Bolo by to v súlade s vlastným Ježišovým citátom zo Žalmov, v ktorom boli mocní ľudia, sudcovia oslovení ako "bohovia". /Ján 10:34, 35, KP; Žalm 82:1-6/ Pravdaže, Ježiš má oveľa vyššie postavenie ako takíto muži. Pre jedinečnosť jeho postavenia vo vzťahu k Jehovovi sa v Jánovi 1:18 /NS/ hovorí o Ježišovi ako o 'jednosplodenom bohu'. /EP hovorí o 'jednorodennom Bohu' v poznámke pod čiarou, NV priamo v texte./ Izaiáš 9:6 /KP/ taktiež opisuje Ježiša prorocky ako 'Boha mocného', nie však ako Boha všemohúceho. To všetko je v súlade s tým, že je Ježiš v Jánovi 1:1 opísaný ako "boh" alebo "božský". /NS, AT/

Je to naozaj tak? Skutočne Biblia verí, že okrem „Boha“ jestvujú popri Ňom aj nejakí iní „bohovia“, – a teda Ježiš, ktorý je (podľa Svedkov) archanjelom Michaelom, by mohol byť takýmto titulom označený?

• Všimnime si, čo hovorí prorok Izaiáš – vlastne Boh JHWH cez neho:

Iz 43,10–11: „¹⁰ Vy ste mi svedkami - hovorí Pán - a môj sluha, ktorého som si zvolil, aby ste vedeli a uverili mi a pochopili, že som to ja, **predo mnou nebol utvorený nijaký boh a ani po mne nebude.** ¹¹ Ja, ja som Pán a okrem mňa niet spasiteľa.“

V hebrejčine: „כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי לֹא־נֻצַר אֱלֹהִים וְאֲחֵרֵי לֹא יְהִיָּה...“ (záver 10. verša), transkripcia: „kî-²ānî hû² ləpānay lō²-nôšar ʾēl wəʾaḥāray lō² yiḥyē“

Použitie je slovo „el“ bez určitého člena *há*, čiže nedá sa to prekladať vo význame: „*Je tu síce veľa rôznych bohov, ale TEN Boh s veľkým ,B' nebol okrem mňa utvorený žiaden ani predo mnou, ani po mne!*“ Nie, Biblia hovorí so všeobecnou a absolútnou platnosťou: „*Žiaden boh, ani s malým ani s veľkým ,b' nebol utvorený pred Bohom JHWH a ani po Ňom nebude!*“ **Boh JHWH je jediný boh v absolútnom význame a žiaden boh ani Boh okrem Neho nejestvuje!**

Biblia koniec-koncov podáva ucelené posolstvo o jedinečnosti Boha Izraelovho ako Boha po všetkých stránkach a zo všetkých pohľadov:

¹ Pôvodný gramatický význam slova „el“ je: silný, mocný, vládca,...

² Malá poznámka: Hebrejský text sa číta SPRAVA DOĽAVA, transkripcia sa už ale číta normálne, ZĽAVA DOPRAVA.

- **Iz 43,10** **Boh JHWH je jediný *el* – boh**
- **Iz 44,6** **Boh JHWH je jediný *elohím* – Boh**
- **Ž 18,32** **Boh JHWH je jediný *eloah* – Boh**

Podobne hovorí aj Dávid:

2 Sam 7,22: „Preto si veľký, Pane, Bože; tebe podobného niet a podľa toho, čo sme na vlastné uši počuli, **okrem teba niet Boha.**“

V origináli je použité slovo „elohim“ bez akéhokoľvek spresňujúceho člena. Dávid jednoducho hovorí: Nejestvuje *žiadne boh* okrem JHWH.

Čo na to Svedkovia Jehovovi?

Vo svojej príručke „Rozhovory z Písma“ vysvetľujú text v Iz 43,10 tak, že skutočne „*žiadne z modlárskeho pohanských národov nevytvoril nikdy živého boha... a ani nikdy nevytvorí... To však neznamená, že Jehova nikdy nedal vznik niekomu, o kom sa oprávnené hovorí ako o bohu.*“ (Rozhovory z Písma, str. 239, heslo Trojica)

Pekný pokus, ale mimo. V samotnom texte nemá oporu. Nakoniec, Boh v texte hovorí: „predo mnou“ a „po mne“ – znamená to, že pohanské národy tu boli ešte *predtým*, než JHWH začal jestvovať??? Alebo sa raz JHWH pomíne a potom by prichádzalo do úvahy, že nejaký pohanský národ stvorí nejakého Jeho „nástupcu“? Nie, **text tu hovorí s absolútnou platnosťou! Preto sa nedajte obkecať a držte sa tvrdo faktov, ktoré sú v Božom Slove!**

Pravdou ale je, že slovo „boh“ sa občas v Biblii objavuje aj vo vzťahu k iným realitám, než je Boh. Pozrime sa teda na to podrobnejšie:

Označuje biblia slovom „boh“ ešte niekoho iného okrem JHWH?

Toto je dôležitá otázka! **Ak je pravda to, čo hovorí Izaiáš, potom ak Biblia niekoho označí slovom „boh“, musí byť toto označenie len obrazné, symbolické**, s poukazom na to, že dotyčný „boh“ buď v skutočnosti nejestvuje, alebo je „bohom“ len v obraznom, symbolickom význame.

• Bohovia, ktorí v skutočnosti nejestvujú...

„⁴ O jedení mäsa obetovaného modlám teda vieme, že **na svete niet nijakej modly a nijakého boha, iba Jeden.** ⁵ Lebo aj keď sú takí čo sa nazývajú bohmi či už na nebi alebo na zemi,- ako je veľa bohov a veľa pánov -, ⁶ my máme iba jedného Boha, Otca, od ktorého je všetko a my sme pre neho, a jedného Pána, Ježiša Krista, skrze ktorého je

všetko, aj my sme skrze neho.⁷ Lenže nie všetci majú poznanie. Niektorí sú ešte teraz takí zvyknutí na modly, že jedia mäso, akoby bolo naozaj obetované modlám, a ich svedomie sa poškvŕňuje, lebo je slabé.“

(1 Kor 8,4–7)

Zvýraznený text znie: „ὁδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς.“ (uden eidolon en kosmo, kai hoti údeis theos eteros ei mé eis) – v doslovnom preklade: „Žiadna modla na svete a žiaden boh (bez člena!) odlišný (iný) nejestvuje (dosl. *nie jeden*, podobne ako v angličtine *no one*).“

Pavol teda jasne hovorí: „Áno, na svete je množstvo rôznych modiel, pánov a bohov, ale v skutočnosti ani jeden z nich nejestvuje, sú vymyslení. My veríme len v jedného Boha, Otca...“

Celý kontext tohto výroku je absolútne jasný...

Tento Pavlov text vymedzuje **skupinu textov, kde sú modly a rôzne bytosti označované za „bohov“ preto, že ich za takých ľudia (pohania) považujú. V skutočnosti sú to však výmysly a žiadni takíto „bohovia“ nejestvujú, niet ich!**

Svedkovia niekedy využívajú práve tento text na to, aby zdôraznili, že okrem Boha je na svete ešte množstvo iných, menších „bohov a pánov“, ktorí objektívne jestvujú. K tomu netreba nič moc dodávať, stačí si prečítať celý kontext úryvku (vrátane témy mäsa obetovaného modlám, o ktorom Pavol dôvodí, že ak modly objektívne nejestvujú, tak potom či im mäso bolo, alebo nebolo obetované, je to fuk – asi rovnako, ako keby Vaša manželka každý večer zasväcovala Vašu večeru ružovým sloníkom s modrými mašličkami, ktorí žijú na Marse. Keďže nič také nejestvuje, je to len smiešny obrad a neznamena vôbec nič, môže Vám to byť ukradnuté a ľahostajné, určite kvôli tomu večeru nevyhodíte...☺).

• **Bohovia, ktorí sa tak nazývajú preto, lebo sa im ľudia klaňajú a slúžia im (hoci bohmi objektívne nie sú)**

Sem patria nasledovné výroky:

„¹⁸ Lebo mnohí, o ktorých som vám často hovoril a teraz aj s plačom hovorím, žijú ako nepriatelia Kristovho kríža. ¹⁹ Ich koniec je záhuba, **ich bohom je brucho** a hanba je slávou tých, čo zmýšľajú pozemsky.“

(Flp 3,18n)

Brucho je označené ako „boh“ preto, lebo mu slúžia a uctievať si ho svojim konzumným spôsobom života.

„³ A ak je naše evanjelium ešte zahalené, je zahalené tým, čo idú do záhuby. ⁴ Im, neveriacim, **boh tohto veku** zaslepil mysle, aby im nezažiarilo svetlo evanjelia o Kristovej sláve, ktorý je obrazom Boha.“

(2 Kor 4,3)

Diabol je označený za „boha tohto veku“, pretože mu ľudia slúžia a on ich ovláda. atď.

Ani v jednom prípade však Biblia nechce tvrdiť, že by Satan, či dokonca ľudské brucho, boli naozaj božskej povahy a mali niečo spoločné s božskou podstatou Boha! Sú to len a len stvorenia – zatiaľ čo Boh, sám nestvorený, je od vekov!

- „Vstáva Boh v zhromaždení bohov...“

Ostáva nám ešte posledný, na pohľad trochu záhadný text:

„Vstáva Boh v zhromaždení Božom, **uprostred bohov koná súd.** 2 "Dokedy ešte chcete súdiť nespravodlivo a nadržiavať hriešnikom? 3 Prisúďte právo bedárom a sirotám, spravodlivosť vymáhajte poníženým a chudobným. 4 Ratujte chudobného a núdzneho vyslobodte z rúk hriešnika..." 5 Nemajú múdrosti ani rozumu, tápu v temnotách; hýbu sa všetky základy zeme. 6 I povedal som: "**Ste bohmi, všetci ste synmi Najvyššieho.**" 7 Ale aj vy, ako každý človek, umriete, padnete ako každý veľikáš. 8 Vstaň, Bože, a súd zem, lebo všetky národy sú tvojím dedičstvom.“

(Ž 82,1-8)

O kom tento text hovorí? Komentár k tomuto žalmu vysvetľuje:

„V egyptské, babylónské a zvlášt' tiež v ugaritsko-kenaanské oblasti existovala v mytológii predstava *shromáždění bohů*, ktorí sa schádzajú ke spoločnej porade. Obdobná myšlienka je podkladom tohoto žalmu. Bůh Izraele však koná súd nad „bohmi“ Pronárodů (srov. Ž 95,3; 96,4; 97,9; 135,5). Povedomí o nad-zemských bytostech má tiež NZ (srov. 1K 8,5; Ef 6,12), sem patrí i „vrchnosti“ z Ř 13,1-4. Ve staroveku bolo rozšírené označení „*bůh*“ i o *ľudských mocnárčich*, napr. o egyptských faraónoch, antiochenských kráľoch, rímskych césarech. Setkávame sa s ním i ve SZ, srov. „božský“ (dosl. bůh) o kráľoch v Ž 45,7n. Proto se i slova Ž 82 často vzt hují na ľudské soudce, ktorí v zastoupení Božím majú dbať o súd a právo na zemi. Nebeské dění je jen pravzorem poze mského a pozemske odleskem nebeskeho. Obojí od sebe od delit je někdy nemožné. Pro člověka je ovšem směrodatné to co se děje na ľudské rovině. Proto napr. reformace (Calvin, Kraličtí) vztahovala slova žalmu na ľudské soudce.

^{la} K nadpisku srov. Úvod II.a-4.

^{lb-4} Žalmista vidí Boha jako *Soudce soudců*, ať už v soudcích vidíme mocné lidi nebo nadľudské mocnosti, které podle víry staroveku vládnu nad různými oblastmi a národy (srov. Ž 103,20n). Tato scéna zachycuje však i motiv eschatologický. Připomíná prorocké vidění (srov. Iz 6). Hospodin bude v „posledních dnech“ soudit ze Sijónu všechny pronárody (Iz 2; Mi 4). Tím se obsah soudního jednání neodvolateľně zaměřuje na mocnáře a mocnosti tohoto světa. Jen Izraeli bylo dáno poznat tuto pravdu.

Soudcové země vystupují jako *obžalovaní provinilci*, kterým je poskytnuta ještě vymezená lhůta milosti („Dlouho ještě ...?“). Bůh Izraele je spravodlivý a zároveň má nejvyšší moc a vládu. Nespravodliví soudcové, byť sebemocnější, neobstojí - leč by uposlechli Boží výzvu. Bůh je trpělivý nejen vůči svému lidu, ale i vůči nim.

Úkolem soudců je *zjednat spravodlnost* slabým a nemajetným, pokorným a poníženým, dbať, aby

nebyli utiskováni svévolníky, těmi, kdo mají v rukou bohatství a jiné prostředky moci. Tento tón se ozývá často ve zvěsti proroků (Amos, Micheáš, Izajáš aj.).

⁵⁻⁷ Bůh ovšem shledává, že soudcové jsou nerozumní. Jejich živlem je tma. Snaží se uniknout světlu Božího slova a rozhodovat po svém. To znamená *ztrátu pravého poznání a je* dokladem nedostatku rozumu, ať jde o mocnáře či jejich posluhovače, kteří tímto způsobem dostávají charakter přímo ďábelský.

Soud, právo a spravedlnost patří výlučně do kompetence Boží (Dt 1,17; Ž 97,2). Porušovat právo znamená otřásat samými základy země; ve starověké představě spočívala země na sloupech (Z 18,16; Jr 31,37).

Proti neodpovědnosti soudců, hovicích jen své libovůli, staví Bůh prohlášení, že zemřou jako jiní lidé, ačkoli jsou „bohové synové Nejvyššího“ (srov. Ž 18,14; 21,8; Gn 14,18nn) a jejich moc pochází od samého Boha. Budou své moci zbaveni postaveni na roveň jiným smrtelníkům. Padnou tak snadno tak rychle jako padá kterýkoli jiný z velmožů a knížat lidských (Gn 40,2n; Ez 28,8n).

⁸ Lid při bohoslužebném shromáždění toužebně volá, *aby Bůh zjevil svou moc*. Je to odpověď na jeho předcházející slova. Lid prosí Boha, aby prosadil svou spravedlnost na zemi, kde je ustavičně tolik bezpráví. Vidí jej jako Pána, jemuž jedinému patří veškerá vláda a jehož dědictvím je jeho lid rozptýlený mezi pronárody.

Starozákonní lid, tolikrát utiskovaný národy mnohonásobně silnějšími a jejich krutými božstvy a božskými královskými reprezentanty, mohl se bránit a posilovat jen vírou v takového Boha, který je nad všechna božstva i nad všechny pány národů a který se sám k svému lidu hlásí.“

(Výklady ke Starému Zákonu)

Na tento žalm sa odvoláva Ježiš v známej epizóde:

„³¹ Židia znova zdvihli kamene a chceli ho kameňovať. ³² Ježiš im povedal: „Ukázal som vám veľa dobrých skutkov od Otca. Pre ktorý z nich ma kameňujete?!“ ³³ Židia mu odpovedali: „Nekameňujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že hoci si človek, robíš sa Bohom.“ ³⁴ Ježiš im vrazil: „**A nie je napísané vo vašom zákone: „Ja som povedal: Ste bohmi“?** ³⁵ Nuž ak nazval bohmi tých, ktorým bolo dané Božie slovo - a **Písmo nemožno zrušiť!** - ³⁶ **prečo vy hovoríte tomu, ktorého Otec posvätil a poslal na svet: „Rúhaš sa“ za to že som povedal: Som Boží Syn?!** ³⁷ Ak nekonám skutky môjho Otca, neverte mi. ³⁸ Ale ak ich konám, keď už nechcete veriť mne, verte tým skutkom, aby ste poznali a vedeli, že vo mne je Otec a ja v Otcovi!“ ³⁹ Preto ho zasa chceli chytiť, ale on sa im vymkol z rúk.“

(Jn 10,31–39)

Komentár k tomuto miestu hovorí:

Podle rabínského způsobu výkladu Písma, při kterém mohlo jako důkaz posloužit i místo vybrané bez ohledu na kontext, se Ježíš snaží důkazem z Písma přesvědčit své protivníky za použití jejich vlastních předpokladů (přičemž si musíme povšimnout odstupů v řeči o „vašem zákonu“). V žalmu 82,6n se říká: „Ač jsem řekl: Jste bohové, všichni jste synové Nejvyššího, zemřete též jako jiní lidé, padnete tak jako každý vladař.“ (Celkem bezvýznamná je zde otázka, zda se v žalmu původně slovem „bohové“ označovaly nebeské bytosti nebo lidé. Ježíš každopádně předpokládá ve shodě s židovskými vykladači druhou možnost.) Podle rozšířené metody Ježíš nyní dochází k závěru cestou „od menšího k většímu“: „Když už tehdy lidi nazval bohy ...“, potom lze říci totéž - a ještě více - o tom, který je poslán zjevit Boha. Písmo, které přece židovští protivníci uznávají, odhaluje tedy jejich námitku - rouhá se Bohu - jako neopodstatněnou.

Takže si to zhrňme:

- Titul „boh“ sa v tomto smere vzťahuje na bytosti, ktoré od svojho okolia dostávajú „božské počty“ – vzhľadom na text „...Ale aj vy, ako každý človek, umriete,“ sa dá odvodzovať, že žalmista má na mysli ľudí: panovníkov, ktorí si tieto počty v Oriente a neskôr aj v Rímskej ríši nárokovali (porov. titul „Božský Augustus“, kult cisárov a pod.)
- Analogicky tomu Ježiš vzťahuje tento text aj na sudcov a vari neskôr kráľov Izraela a Júdska – ako tých, ktorí v Božom mene („synovia Najvyššieho“) súdili Izrael a vládli Vyvolenému ľudu.
- Sú to však stále a nespochybniteľne ľudia. Titul „boh“ je to teda stále iba obrazný.

Znamená Ježišov titul „Boh“ niečo viac?

Alebo aj miesta, kde je Ježiš označený ako „boh“ patria do niektorej z týchto dvoch kategórií, zrejme do tej druhej? To je potrebné preskúmať! Poďme teda na to...

Ostaneme ešte chvíľku pri predchádzajúcej Ježišovej dišpute so Židmi.

Svedkovia Jehovovi dôvodja, že Ježiš svojou odpoveďou jasne popiera, že by si činil nárok na „rovnosť s Bohom“. Je to naozaj tak?

Štuttgartský komentár v tomto smere pokračuje:

Je ovšem tento dôkaz z Písma skutočne presvedčivý? Není Ježiš „Božím synem“ opravdu jen v tom smyslu, jak tomu rozumí žalm, to znamená jako všichni Izraelité? Takové oslabené chápání Ježišova božského synovství má zřejmě vyvrátit závěr řeči (vv. 37n). Znovu navazuje na počáteční myšlenky (v. 25), že totiž Ježišovy skutky svědčí o jeho jednotě s Otcem a že mohou napomoci k víře tomu, kdo není slepý. Protivníci ale opět reagují pokusem zmocnit se Ježiše. Ježiš přesto zatčení unikne. Nikoli oni, nýbrž Otec určí chvíli jeho utrpení. Jeho hodina ještě nepřišla.

- Situácia je vyhrotená: Židia držia v rukách kamene a idú ich do Ježiša hádzať ako do rúhača.
- Ak sa Židia naozaj mýlia, potom by sme od Ježiša právom očakávali rovnako jasnú reakciu ako neskôr od Pavla a Barnabáša, o ktorých čítame: „¹⁴ Keď sa o tom dopočuli apoštoli Barnabáš a Pavol, roztrhli si šaty, vybehli medzi zástup a kričali: ¹⁵ „Mužovia, čo to robíte? Aj my sme smrteľní ľudia ako vy.“ (Sk 14,14). Ježiš ale žiadne takéto rozhodné odmietnutie nároku na rovnosť s Bohom nevyslovuje. Pritom stačilo tak málo, stačilo povedať: „Bratia, mne nikdy ani na um nezišlo činiť sa rovným Bohu! Nech je to ďaleko odo mňa! Ved' okrem JHWH nieto Boha pravého a spásneho! Prichádzam k vám však ako Jeho posol,... atď.“ Nič také ale nepovedal...
- Ak sa ale Židia nemýlia – a Ježiš si naozaj nárokuje *rovnosť* s Otcem – potom ak to prizná otvorene a jasne, ukameňujú Ho. „Jeho čas“ však ešte neprišiel.

• Preto robí niečo podobné, čo urobil aj v prípade s daňou cisárovi, kde čítame: „¹³ Poslali k nemu niekoľko farizejov a herodiánov, aby ho podchytili v reči. ¹⁴ Tí prišli a povedali mu: „Učiteľ, vieme, že vždy vravíš pravdu a neberieš ohľad na nikoho, nehľadíš na osobu človeka, ale podľa pravdy učíš Božej ceste. Slobodno platiť cisárovi daň, či nie? Máme platiť, či nemáme?“ ¹⁵ Ale on poznal ich prefíkanosť a povedal im: „Čo ma pokúšate?! Prineste mi denár, nech sa naň pozriem!“ ¹⁶ A oni priniesli. Spýtal sa ich: „Či je tento obraz a nápis?“ Oni mu odpovedali: „Cisárov.“ ¹⁷ A Ježiš im povedal: „Čo je cisárovo, dávajte cisárovi, a čo je Božie, Bohu.“ I obdivovali ho.“ (Mk 12,13–17). Podobne ako vtedy, aj teraz sa Ježiš vyhol priamej odpovedi, na ktorú ešte nedozrel čas³.

- NEKLAME – a preto neodmieta svoj nárok na rovnosť s Otcom a na svoje božstvo, pretože On naozaj tým všetkým je.
- NA DRUHEJ STRANE ale odpoveď, ktorú Židom dáva, je dostatočne zahalená, aby zbytočne neprovokovala už tak rozzúrený zástup. Skutočne, **Ježišova odpoveď je všetko iné, len nie jasné odmietnutie obvinenia**, ktoré mu zástup vmietol do tváre. Je to zo všetkého najviac **vyhnutie sa priamej odpovedi**.

• Napriek tomu ale v závere svojej „obhajoby“ znova stupňuje svoj nárok až k výroku „vo mne je Otec a ja v Otcovi!“⁴ (Jn 10,38) a tak ostáva verný pravde o svojom pôvode a podstate.

• Židia to chápu a hnev vzplanie znova, takže Ježiš sa im musí „vymknúť z rúk“ a zmiznúť. Je evidentné, že Ježiš išiel vo svojej vernosti pravde a v otvorenosti až na samotnú hranicu možného. Čas na plné zjavenie Jeho božstva však ešte nedozrel – to sa stalo až po Jeho zmŕtvychvstání.

Okrem tohto miesta ale jestvuje množstvo iných miest, ktoré hovoria o Božstve Ježiša Krista:

Príklad 1

„¹ Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh.“

(Jn 1,1)

Text jednoznačne hovorí o Ježišovi Kristovi, o tom niet nijakých pochyb ani medzi Svedkami. Svedkovia však toto miesto prekladajú ako: „...*Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Slovo bolo bohom.*“

Malá hra s písmenkami – ale s obrovským dopadom. „Slovo“ – čiže Ježiš Kristus – je u

³ porov.: „¹² Ešte veľa vám mám toho povedať, ale teraz by ste to nezniesli. ¹³ Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy, lebo nebude hovoriť sám zo seba, ale bude hovoriť, čo počuje, a zvestuje vám, čo má prísť.“ (Jn 16,12n)

⁴ v podstate doslovný preklad gréckych slov „ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ“ – „že vo mne Otec a ja v Ňom“.

„Boha“ s veľkým „B“ – ale sám je iba „nejakým bohom“ s malým „b“. Je teda jasne odlišný od Boha, iný, menší ako Boh... Má ale nejaké opodstatnenie v Biblickom texte?

Samozrejme, netreba pripomínať, že Evanjeliá boli napísané *unciálou*, teda „samými veľkými písmenami“ a nerozlišovali medzi veľkými a malými písmenami, pretože malé písmená v tom čase ešte nejestvovali – ako ani nejestvovala prax písať niečo malými a niečo veľkými písmenami, ako je to dnes u nás.

Čo teda hovorí originálny text Evanjelií?

„Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος“

(Ἐν arché én hó logos, kai hó logos én prós tón theón, kai theós én hó logos)

Preklad znie v princípe takto: „**Na počiatku bol TEN Logos (Slovo), a TEN Logos bol pri TOM Bohu a Boh bol TEN Logos.**“

Zvýraznené sú členy „hó“ a jeho tvary. Oni sú totiž dôležité pre argumentáciu Svedkov Jehovových. Svedkovia totiž tohto člena chápu čo do významu ako ekvivalent anglického „The“. Takže „Hó theos“ znamená „Ten Boh“ (The God), čiže Boh s veľkým „B“, Jehova. Naopak, samotné „theos“ znamená to, čo v angličtine „a god“, čiže „nejaký boh“, bližšie neurčený, nie „Ten Boh“ Jehova. Práve týmto „nejakým bohom“ je Ježiš Kristus.

Otázka znie, či to naozaj v Biblii (a v gréčtine) takto platí. Odpoveď znie: NIE. Stačí uviesť príklad:

- „No vtedy, **keď ste nepoznali Boha**, slúžili ste tým, čo v skutočnosti nie sú bohmi.“ (Gal 4,8), v gréčtine: „Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσιν θεοῖς“. Všimnite si zvýraznený text. Hovorí o „Tom Bohu“, Pravom Bohu – ale používa tvar *bez člena*. Znamená to, že aj „Jehova“ je len „nejaký boh“, bližšie neurčený, ale nie „Ten Jediný Pravý Boh“?

- „**Boha nikto nikdy nevidel**. Jednorodný Boh (resp. Syn⁵), ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvesť.“ (Jn 1,18). V gréčtine: „Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογευῆς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.“ – Text znova hovorí o Jedinom a Pravom Bohu – a znova používa slovo „theos“ v tvare *theon* bez člena!

Takže tu máme dva závery:

- **Rozlišovanie „Boh“ a „boh“ podľa toho, či pred slovo *theos* je, alebo nie je člen, nemá v Biblii žiadnu oporu.**

- **Napriek tomu ale predsa len nie je možné v tomto citáte absolútne presvedčivo dokázať, že Ježiš je tu označený za Boha doslovne a nie obrazne...**

⁵ Je to jedna z variant evanjeliového textu

Príklad 2

¹ Hovorím pravdu v Kristovi, neklamem, aj moje svedomie mi v Duchu Svätom dosvedčuje, ² že mám v srdci veľký žiaľ a neprestajnú bolesť. ³ Radšej by som bol ja zavrhnutý od Krista namiesto svojich bratov, mojich príbuzných podľa tela. Oni sú Izraeliti, majú adoptívne synovstvo, slávu, zmluvy, zákonodarstvo, bohoslužbu prisľúbenia. ⁵ Ich sú praotcovia a **z nich podľa tela pochádza Kristus; on je nad všetkým Boh, zvelebený naveky. Amen.**

(Rim 9,1–5)

To pravé, orechové, je veta v poslednom 5. verši úryvku.

V origináli znie 15. verš takto: „ὦν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.“

Transkripcia: „ὄν hoi paterá, kai ex ón hó christós tó sarká, hó ón epí panton, theos eulogetos eis tús aiónas, amén.“

Presný preklad znie takto: „*Ktorých (pra)otcovia, a z ktorých ten Kristus podľa tela, ten on nad všetkým Boh požehnaný na tie veky, amen.*“

Je zjavné, že veta hovorí v závere o Ježišovi Kristovi. Preto napríklad komentár Matthew Henriho konštatuje: „*Spomenúc Krista, prednáša o ňom veľké slová, že on je „nad všetkých, Boh požehnaný naveky... je to veľmi silný dôkaz božstva Ježiša Krista.*“ Podobne komentár k Ženevskej Biblii hovorí: „*Najzjavnejšie svedectvo o Božstve Krista.*“

Ako sa s tým vyrovnávajú Svedkovia Jehovovi? Ich preklad tohto verša znie takto:

„...*ktorým patria predkovia a z ktorých [pochádza] Kristus podľa tela: Boh, ktorý je nad všetkým [nech je] navždy požehnaný. Amen.*“

Snažia sa teda budiť presvedčenie, že záverečné slová Pavol píše ako chválospev, akúsi doxológiu na Boha a teda sa nevzťahujú na Ježiša Krista. Pravdou ale je, že sa im to darí iba za cenu vsunutia vysvetľujúceho „nech je“, ktoré ale v gréckom texte, samozrejme, nie je. Dajte preč to vsunuté „nech je“ a aj ich preklad bude jasne hovoriť o Kristovi!

Okrem Svedkov podobne text prekladajú ešte Mesianistickí Židia vo svojom preklade Complete Jewish Bible a potom (čuduj sa svete) Český ekumenický preklad.

Naopak, ostatné preklady, vrátane New Jerusalem Bible a The English Young's Literal Translation of the Holy Bible prekladajú „...ktorý je nad všetkým, Boh zvelebený naveky.“

Podstatne pravdepodobnejší je spôsob prekladu, ktorý tieto slová vzťahuje na Krista.

Pokiaľ by sme ale mali voči predstave, že Pavol takto „pasuje“ Krista za Boha, nejaké

vlastné, vnútorné výhrady (ktoré ale zo samotného textu nijako nevyplývajú, naopak!!!), potom by sme pri hodnej dávke fantázie *mohli* chápať text aj tým spôsobom, ktorým si to vysvetľujú Svedkovia. Ako ale konštatuje Robertson's Word Picture: „*Jasné definovanie božstva Ježiša Krista nasleduje zmienku o jeho človečenstve. To je obvyklý a zaužívaný spôsob ukončenia vety. Umiestniť bodku za slovom „tela“ (sarka) a začať novú vetu ako záverečnú doxológiu, je mimoriadne príkre a ťažkopádne (ťažko predstaviteľné)*“

* * *

Príklad 3

„²⁶ Preto vám v dnešný deň dosvedčujem, že som čistý od krvi všetkých, ²⁷ lebo som neušiel bez toho, že by som vám nezvestoval Božiu vôľu celú. ²⁸ Dávajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, **aby ste pásli Božiu Cirkev, ktorú si získal vlastnou krvou.**“

(Sk 20,26–28)

Ten podstatný výrok je zase v poslednom, 28. verši.

V origináli tento úryvok 28. verša znie: „ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος“

V transkripcii: „poimainein tén ekklesián tú theú, én **periepoiésato diá tú idiú aimatós**“

periepoiésato – verb indicative aorist middle 3rd person singular od slova *peripoieo*
– zachrániť niečo, uchovať niečo

dia – cez

tú – definite article genitive neuter singular od člena *hó*

idiú – adjective genitive neuter singular od slova *idios*, niečo vlastné, súkromné, osobné

aimatos – noun genitive neuter singular od slova *aima* – krv

Presný preklad znie teda takto: „pásli (súdili, spravovali) tú cirkev toho Boha, ktorú získal cez tú svoju vlastnú krv.“

Možno až na opakované počutie ste si zrazu uvedomili ohromujúcu vec:

- Je to Cirkev „Toho Boha“ (tú Theú – s členom!)
- ktorú si „Ten Boh“ získal „cez svoju vlastnú krv“.
- KTO ale bol TEN, kto si získal Cirkev cez „svoju vlastnú krv“? Nie azda Ježiš Kristus? Otec neprelial svoju krv, tú preliat Syn, Ježiš Kristus!!!
- **Takže KTO je „Ten Boh“, ktorého je aj Cirkev? Je to Ježiš Kristus!**

Ako sa s tým vyrovnávajú Svedkovia Jehovovi? Dané miesto prekladajú takto:

„...aby ste pásli Boží zbor, ktorý vykúpil krvou svojho [syna]“

V gréčtine je slovo *aima*, krv, stredného rodu. Slovo *syn* je rodu *mužského*. Je pravda, že slová „tú idiú“ by sa mohli naozaj gramaticky viazať aj s mužským, aj so stredným rodom, oba rody majú v tomto páde rovnakú koncovku. Slovo „syn“ však v texte nie je, nejestvuje dokonca ani najmenší náznak, že by tam niekedy bolo a potom vypadlo. Preto je logické, že slová „tú idiú“ sú teda v rode strednom a viažu sa k slovu krv.

Nehovoriac o tom, že Svedkovia kvôli svojej interpretácii Biblie **dokonca prehodili aj slovosled**. Ak by totiž výrok mal mať ten význam, ktorý mu pripisujú (a slovo „syn“ z neho len záhadne vypadlo), potom by mal aj ich preklad presne znieť:

„...aby ste pásli Boží zbor, ktorý vykúpil svojho [syna] krvou“

Lenže to by už znelo strašne krkolomne (a presne tak krkolomne by to znelo aj v gréčtine, preto aj slovosled jasne potvrdzuje, že slovo „svojou“ sa viaže k slovu „krvou“, pred ktorým je umiestnené a nie za ním, ako je to vo Vašom preklade)...

Takže:

- Veta „Ktorý vykúpil svojho krvou.“ nedáva zmysel. Slovo „syn“ nie je vo verši ani len naznačené, ani nijako nevyplýva z kontextu a už vôbec tam nie je *napísané*.
- Slovo „vlastný“ sa preto jednoznačne vzťahuje na slovo „krv“.
- **Preklad Svedkov Jehovových je v tomto smere číra fantázia!**

Ak Vám teda budú Svedkovia s vážnou tvárou tvrdiť, že sa jedná o „Krv Jeho (Božieho) Syna“ a teda verš hovorí o dvoch osobách – Bohu a Kristovi – tak ich poproste, aby Vám to v originálnom gréckom texte ukázali! Vážne! Nech Vám to tam ukážu!!!

• Výraz „Cirkev toho Boha“ poukazuje jasne na jediného pravého Boha JHWH. V texte je tento Boh JHWH stotožnený s Ježišom Kristom a to znova doslovne, nespochybniteľne, bez najmenej známky obraznosti, či symbolickosti!

* * *

Príklad 4

²⁶ O osem dní boli jeho učeníci zasa vnútri a Tomáš bol s nimi. Prišiel Ježiš, hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred a povedal: „Pokoj vám!“ ²⁷ Potom povedal Tomášovi: „Vlož sem prst a pozri moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A nebuď neveriaci ale veriaci!“ ²⁸ **Tomáš mu odpovedal: „Pán môj a Boh môj!“** ²⁹ Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili.“

(Jn 20,26–29)

Podstatný je verš 28, kde Tomáš hovorí Ježišovi: „Pán môj a Boh môj!“

V origináli tento verš znie: „ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.“

Transkripcia: „Apekrithe Thomas kai eipen autó hó kyrios mú kai hó theos mú.“

- *Apekrithé* – verb indicative aorist passive 3rd person singular od slovesa *apokrynomai*, odpovedať – odpovedal
- *Thomas* – Tomáš
- *kai* – a
- *eipen* – verb indicative aorist active 3rd person singular od slova *legó*, hovoriť – povedal
- *autó* – pronoun personal dative masculine singular od slova *autos*, označujúceho niekoho osobne – jemu osobne (3. pád)
- *hó kyrios mú* – *nominative masculine singular* – ten Pán môj
- *kai* – a
- *hó theos mú* – *nominative masculine singular* – ten Boh môj

K týmto posledným slovám Robertson's Word Picture uvádza: „*Nie je to zvolanie, ale oslovenie, je to vokatív (oslovenie) vyslovený v nominatíve (1. páde), vec v Koiné⁶ veľmi rozšírená. Tomáš bol úplne presvedčený a bez zaváhania oslovil Vzkrieseného Krista ako Pána a Boha. A Ježiš jeho slová prijal a pochválil Tomáša za to, čo práve urobil.*“

Doslovný preklad preto znie takto: „*Odvetil Tomáš a povedal jemu osobne: ten Pane môj a ten Bože môj!*“

Ako tento text prekladajú Svedkovia?

„*Tomáš mu odpovedal a riekol: „Môj Pane a môj Bože!*“

Následne k tomu vysvetľujú:

Niet námietok proti tomu, aby Tomáš hovoril o Ježišovi ako o 'Bohu', ak naozaj mal toto na mysli. Bolo by to v súlade s vlastným Ježišovým citátom zo Žalmov, v ktorom boli mocní ľudia, sudcovia oslovení ako "bohovia". /Ján 10:34, 35, KP; Žalm 82:1-6/ Pravdaže, Ježiš má oveľa vyššie postavenie ako takíto muži. Pre jedinečnosť jeho postavenia vo vzťahu k Jehovovi sa v Jánovi 1:18 /NS/ hovorí o Ježišovi ako o 'jednosplodenom bohu'. /EP hovorí o 'jednorodenom Bohu' v poznámke pod čiarou, NV priamo v texte./ Izaiáš 9:6 /KP/ taktiež opisuje Ježiša prorocky ako 'Boha mocného', nie však ako Boha všemohúceho. To všetko je v súlade s tým, že Ježiš v Jánovi 1:1 opísaný ako "boh" alebo "božský". /NS, AT/

Kontext nám pomáha dospieť k správnej závere. Krátko pred Ježišovou smrťou počul Tomáš modlitbu, v ktorej Ježiš oslovoval svojho Otca ako "jediného pravého Boha". /Ján 17:3, KP/ Po svojom vzkriesení poslal Ježiš svojim apoštolom včítane Tomáša odkaz, v ktorom povedal toto: "Vystupujem... k svojmu Bohu a vášmu Bohu." /Ján 20:17, KP/ Po tom, čo Ján zaznamenal slová, ktoré vyslovil Tomáš, keď skutočne uvidel vzkrieseného Ježiša a mohol sa ho dotknúť, o niečo ďalej ten istý Ján napísal: "Toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, a vierou aby ste mali život prispesím jeho mena." /Ján 20:31, K?/ Ak teda niekto z Tomášovho zvolania vyvodil záver, že Ježiš sám je "jediný pravý Boh", alebo že Ježiš je "Boh Syn" z božskej trojice,

⁶ Tak sa odborne volá grécke „nárečie“, v ktorom je Nový zákon napísaný.

stačí, keď si znovu pozrie, čo povedal Ježiš sám /v. 17/, a to, čo v závere jasne vyjadril apoštol Ján /v: 31/.

Všimnime si znova **malé, ale podstatné pozmenenie biblického textu**: V pôvodine znie: „*Tomáš odpovedal a povedal mu...*“. Svedkovia to upravili nasledovne: „*Tomáš mu odpovedal a riekol...*“. V tejto podobe už vo výroku nevyznieva tak silne to, čo priam kričí v pôvodine: že totiž toto vyznanie Tomáš vyznáva Ježišovi osobne. Svedkovia to ale dosiahli len za cenu pozmenenia, deformácie biblického textu!

Faktom ale ostáva, že **Tomášov výrok nie je zvolanie, ale odpoveď**, veľmi starostlivo smerovaná k Ježišovi Kristovi. **Všimnite si, ako si Ján dáva záležať na formulácii (pretože si je plne vedomý až „škandálnej“ novosti a prevratnosti toho, čo Tomáš ako prvý nahlas vyjadruje): „Odvetil Tomáš a povedal jemu osobne: Pane môj a Bože môj!“**

Pre porovnanie: vo verši 27 čítame podobný výrok: „Potom (Ježiš) povedal Tomášovi...“, v gréčtine: „Ἐἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ“ („Eita legei to Thoma“), čiže „Potom (eita) povedal (legei) Tomášovi (to Thoma)“. Podobne verš za tým, 29., hovorí: „Ježiš mu povedal...“, v gréčtine: „Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς“ („Legei autú hó Jesus“), čiže „Povedal (legei) jemu osobne (autó) Ježiš (hó Jesus).“ Všimneme si dve veci:

- *Legei autó* – znamená vždy, že jeden niečo hovorí smerom ku druhému. Platí to aj vo verši 29, kde tiež netvrdíme, že Ježišova veta je „len nejaké zvolanie“, ktoré v skutočnosti nepatrí Tomášovi...
- A druhá vec: 28. verš je svojim zdvojením „Odpovedal Tomáš a povedal jemu...“ zvláštny. Akoby Ján naozaj chcel dať zvláštny dôraz na to, že tieto slová Tomáš naozaj nehovorí „len tak“, ako akúsi formu dobového „ježišmária“, ale je to naozaj jeho vyznanie, ohromujúce a šokujúce vyznanie Ježišovi Kristovi, ktorý je jeho Pánom a jeho Bohom!

Keby Tomáš chcel vyznať Ježiša ako Boha a Pána – a Ján to zaznamenať –, tak ako inak a jasnejšie by to ešte mohol Ján vyjadriť???

Tomáš tituluje Ježiša ako Boha JHWH – preto to *hó kyrios* a *hó theos*. Uvedomuje si jasne spojenie medzi postavou svojho Učiteľa Ježiša Krista a postavou Boha svojich otcov – a vyjadruje ju!

Čo sa týka svedkárskvej vety: „*Po tom, čo Ján zaznamenal slová, ktoré vyslovil Tomáš, keď skutočne uvidel vzkrieseného Ježiša a mohol sa ho dotknúť, o niečo ďalej ten istý Ján napísal: "Toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, a vierou aby ste mali život prispením jeho mena."*“ – tak **pojmem (splodený) syn Boha vyjadruje PRÁVE TOTO: niekto, kto je tej istej podstaty, z toho istého „rodu“ ako Boh, je jedného „druhu“ s Bohom, je taký istý ako Boh! To znamená fakt, že je „synom splodeným Bohom“ – a nie „anjelom stvoreným Bohom“!!!**

• Keby bol Ježiš „pánom“ a „bohóm“ iba symbolicky, obrazne – potom by toto vyjadrenie, ktorým Ho Tomáš prijíma za „svojho Boha“ a Pána, bolo rúhaním a exemplárnym porušením 1. božieho prikázania!!! Ježiš alebo je Bohom v plnom význame tohto slova, alebo práve ocenil a pochválil Tomáša za rúhanie a modlárstvo!

Príklad 5

„Dajte si pozor, aby vás niekto nezviedol filozofiou a prázdny mánením, založeným na ľudských obyčajoch a na živloch sveta, a nie na Kristovi! ⁹ **Ved' v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva.**“

(Kol 2,8n)

V pôvodine text znie: „ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς“

V transkripcii: „hóti én autó katoikei pán tó pléroma tés theotétos somatikós“

Hóti – že, totiž, ved',...

én – v

autó – *pronoun personal dative masculine singular* od slova *autós* – niekto sám osobne

katoikei – *verb indicative present active 3rd person singular* od slova *katoikéo* – prebývať, sídliť, mať v niečom rezidenciu

pán – *adjective nominative neuter singular no degree* od slova *pás* – všetko, všetkého druhu

tó pléroma – *noun nominative neuter singular* od slova *pleróma* – niečo, čo je úplne naplnené, plnosť

tés theotétos – *noun genitive feminine singular* od slova *theotés* – božskosť

somatikós – telesne

Doslovný preklad teda znie: „Totiž v ňom osobne prebýva všetka (celá, úplná) tá plnosť tej božskosti (božstva) telesne“

Čo to znamená?

- Jediný, o kom sa dá povedať, že vlastní „celú plnosť toho (pravého) božstva“ je Boh, JHWH.
- Ak teda táto „božskosť“ JHWH prebýva v Ježišovi – nie obrazne, ale reálne, je v ňom „telesne“ prítomná, v jeho tele – potom sú tu len dve možnosti:
 - Alebo JHWH aj s „plnosťou božskosti“ skutočne a osobne sídli vo vnútri Ježišovho Tela – a Ježiš tak je skutočným a doslovným chrámom, príbytkom a trónom JHWH – čo je predstava, o ktorej síce Ježiš hovorí⁷, ale ktorá je pre Svedkov, myslím, neakceptovateľná...
 - Alebo JEŽIŠ je rovný Bohu a – podobne ako v Otcovi – aj On vlastní a je

⁷ napr.: „Kto vidí mňa, vidí Otca. Ako môžeš hovoriť: „Ukáž nám Otca?!“ ¹⁰ Neveríš, že ja som v Otcovi a Otec vo mne? Slová, ktoré vám hovorím, nehovorím sám zo seba, ale Otec, ktorý ostáva vo mne, koná svoje skutky. ¹¹ Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec vo mne. Ak nie pre iné, aspoň pre tie skutky verte!“ (Jn 14,9–11)

v ňom prítomná celá, totálna plnosť všetkej božskosti – čo Biblia potvrdzuje na iných miestach, ktoré sme už spomínali... Samotné znenie textu, ktoré nehovorí, že v Ježišovi telesne prebýva „Otec“, ale „plnosť božstva“, naznačuje skôr na túto druhú možnosť. Ale ani toto riešenie nie je pre Svedkov prijateľné...

- Spomenutý výraz, mimochodom, dokonale vyjadruje dynamiku Ježišovho vtelenia: Boh, Boží Syn, ktorý sa stal telom, čiže človekom. Ale aj ako v človekovi v ňom stále prebýva plnosť božstva, pretože človek – nečlovek, stále je to jeden a ten istý Boží Syn, rovný Otcovi.

Čo s tým teda Svedkovia robia?

Ich preklad tohto miesta znie: „...lebo v ňom je celá plnosť božskej podstaty.“

Preklad je trochu oslabený vypustením slova „telesne“, ktorý originál obsahuje a preložením slova *katoikei* pomerne nenápadným a suchým „je“. Ale aj tak, dokonca aj v tejto verzii, musí tento výrok znieť pre uši Svedkov Jehovových znepokojujúco! Vážne, bolo by zaujímavé sa v diskusii opýtať, ako vlastne chápu tento výrok – špeciálne slovné spojenia „celá plnosť božstva“ a slová „prebýva, sídli“ a „telesne“

Príklad 6

„¹² Ešte veľa vám mám toho povedať, ale teraz by ste to nezniesli. ¹³ Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy, lebo nebude hovoriť sám zo seba, ale bude hovoriť, čo počuje, a zvestuje vám, čo má prísť. ¹⁴ On ma oslávi, lebo z môjho vezme a zvestuje vám. ¹⁵ **Všetko, čo má Otec, je moje. Preto som povedal, že z môjho vezme a zvestuje vám.**“

(Jn 16,12–15)

Tento text vlastne inými slovami hovorí to, čo predchádzajúci.

V pôvodine zvýraznený text znie: „Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἑμά ἐστιν“

V transkripcii: „Pánta hoda echei hó patér héma estin“

Pánta – všetko

hóda – kvantitatívne porovnania. Asi ako slová „Nakoľko... natoľko...“

echei – vlastní, drží

hó pater – ten Otec

héma – moje

estin – je

Doslovný preklad teda znie: „Všetko, čo len Otec má, natoľko aj moje je“

Čo to znamená?

- Ježišovi patrí *všetko*, čo má Otec. Čiže: Jeho Božstvo, Meno, Trón, Postavenie, úcta a uctievanie⁸,... **VŠETKO!** Ježiš je *dokázateľne* rovný Otcovi!

Tento text pritom nie je zďaleka ojedinelý. Ježiš túto tému otvára znova, keď sa modlí k Otcovi: „¹⁰ *A všetko, čo je moje, je tvoje, a čo je tvoje, je moje. A v nich som oslávený.*“ (Jn 17,10). Túto tému potom Ježiš zakľučuje slovami: „³⁰ *Ja a Otec sme jedno.*“ (Jn 10,30). Všetky tieto výroky dohromady tvoria veľmi silné svedectvo o tom, za koho sa Ježiš vo vzťahu k Bohu – Otcovi považoval. A Židia, ktorí Ho počúvali, to aj veľmi dobre pochopili, keď mu (hneď po tom poslednom výroku) vyčítali: „*Nekameňujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že hoci si človek, robíš sa Bohom.*“ (Jn 10,33) – a Ján Evanjelista to z vnuknutia Ducha potvrdzuje: „*Boha nazýval svojím Otcom a robil sa rovným Bohu.*“ (Jn 5,18).

⁸ Jn 5,23: „*aby si všetci ctili Syna tak, ako si ctia Otca*“

Je Ježiš stotožňovaný s Bohom Starého Zákona?

Dôležitá otázka. Ak Ježiš *je* Boh, potom musí byť v Biblii jasné spojenie medzi Ním a medzi JHWH, Bohom Starého Zákona. Jestvuje?

Už sme tu spomenuli Žalm 102. Ostaňme ešte chvíľku pri ňom!

Žalm 102

- **Komu je adresovaný tento žalm?**

Žalm sa začína slovami v 1. verši:

Ž 102:1 „*Modlitba utláčaného, ktorý v súžení prednáša Pánovi svoje žiale.*“ – hebr. „שִׁפְפוּתִי יְהוָה יִשְׁפֹּק שִׁחִי“⁵, transkripčia: „əp̄illā^h lə^ʿānî k̄î-ya^ʿṭōp̄ wəlip̄nê yhw^h yišpōk šîḥô“ – Žalm je teda ako celok adresovaný JHWH, Bohu Izraela.

- **O kom tento Žalm hovorí?**

Samozrejme o Bohu, o JHWH. Aj keď je vo verši 24 použité oslovenie „Bože môj...“ – hebr. „אֱלֹהֵי“ (elí) – niet pochýb, že sa autor modlí k Bohu a hovorí o Bohu. Svedčí o tom práve **1. verš, ktorý vraví, že tento žalm je venovaný JHWH. Preto aj tieto posledné verše samozrejme smerujú k JHWH a teda hovoria o ňom, On je ten „Bože môj...“** Tento fakt je evidentný, spomínam to takto dôkladne len preto, lebo za okamih by sa mohli o podobné spochybnenie Svedkovia pokúsiť.

- **Lenže Biblia vraví, že tento Žalm hovorí o Ježišovi Kristovi!**

List Hebrejom píše:

⁵ Ved' kedy komu z anjelov povedal: „Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil“ a opäť: „Ja budem jeho otcom a on bude mojím synom“? ⁶ A znova, keď uvádza prvorodeného na svet, hovorí: „Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli.“ ⁷ Anjelom zasa hovorí: „On robí svojich anjelov vetrami a svojich služobníkov ohnivými plameňmi.“ **Ale Synovi:** „Tvoj trón, Bože, je na veky vekov a žezlo tvojho kráľovstva je žezlo spravodlivosti. ⁹ Miloval si spravodlivosť a nenávidel si nepravosť; preto ťa Boh, tvoj Boh, pomazal olejom plesania viac ako tvojich druhov.“ ¹⁰ A: „**Ty, Pane, si na počiatku stvoril zem aj nebesia sú dielom tvojich rúk.** ¹¹ **Ony sa pominú, ale ty zostaneš a všetci s' ťa odev zostarnú,** ¹² **zvinieš ich ako plášť, ako odev a zmenia sa. Ale ty si vždy ten istý a tvoje roky sa nepominú.**“

(Hebr 1,5–10)

Je to doslovný citát zo žalmu 102:

„... ty, Pane... Na začiatku si stvoril zem, aj nebesia sú dielom tvojich rúk. Ony sa pomínú, ale ty zostaneš; rozpadnú sa s' a odev, vymeniš ich ako rúcho a zmenia sa. Ale ty ostávaš vždy ten istý a tvoje roky sú bez konca.“ (Ž 102,13.26–28)

Dôležité je, ako sme už spomenuli, že **autor listu Hebrejom pridal k veršom 26 až 28 aj oslovenie z 13 verša, aby nebolo o jeho zámere ani najmenších pochýb. Oslovenie „Ty, Pane,...“ hebr. „יְהוָה יְהוָה“ je pre neho oslovením Ježiša Krista!!!**

• **To znamená, že pre autora listu Hebrejom sú JHWH a Ježiš Kristus zameniteľné pojmy, Ježiš JE JHWH zo Starého Zákona!!!**

Čo na to Svedkovia?

Svedkovia na to odpovedajú, že autor Listu Hebrejom cituje tento list v súvislosti s Ježišom preto, lebo Jehova všetko toto stvoril *prostredníctvom* svojho Syna Ježiša Krista. Poukazujú pritom na iné miesto, na Hebr 1,5: „*Ved' kedy komu z anjelov povedal: "Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil" a opäť: "Ja budem jeho otcom a on bude mojím synom"?*“ a dôvodí, že posledná veta bola povedaná ohľadom Šalamúna (2 Sam 7,14) – a predsa to neznamená, že Ježiš a Šalamún sú jedna a tá istá osoba! Naopak, Ježiš je väčší ako Šalamún. Takisto ani toto miesto neznamená, že by Ježiš a JHWH boli jeden a ten istý Boh.

Odpoveď nájdeme v SZ, kde je Dávid (a jeho nástupcovia) predobrazom Mesiáša. Stačí si prečítať napríklad Žalm 89, kde Boh hovorí: „²¹ *Našiel som svojho služobníka Dávida, pomazal som ho svojím svätým olejom.* ²² *Pevne ho bude držať moja ruka a posilňovať moje rameno.* ²³ *Nezaskočí ho nepriateľ, ani zlosyn ho nepokorí.* ²⁴ *Nepriateľov pred jeho zrakom rozmliaždim a rozdrvím tých, čo cítia voči nemu nenávisť.* ²⁵ *S ním bude moja vernosť a milosť a v mojom mene povznesie sa jeho moc.* ²⁶ *Položím jeho ruku na more a na rieky jeho pravicu.* ²⁷ *On bude volať ku mne: "Ty si môj otec, môj Boh a útočisko mojej spásy."* ²⁸ *A ja ho ustanovím za prvorodeného, za najvyššieho medzi kráľmi zeme.* ²⁹ *Naveky mu svoju milosť zachovám a pevná bude moja zmluva s ním.* ³⁰ *Jeho rod udržím naveky a jeho trón bude ako dni nebies.*“ (Ž 89,21–30). Podobných miest nájdeme v SZ tony. **V tomto zmysle veci, ktoré boli povedané o Dávidovi (a následne o Šalamúnovi ako o jeho potomkovi) majú už od čias SZ hlbší, mesiášsky zmysel.** Preto aplikovanie slov, ktoré Boh povedal o Šalamúnovi (ako potomkovi Dávida) na Ježiša, je plne v zmysle ich **pôvodného prorockého významu.** Šalamún, čo do skvelosti a krásy a moci, bol naozaj predobrazom a symbolom Ježiša Krista, Kráľa z rodu Dávidovho. Boh tieto slová povedal o *Dávidovom potomkovi* a teda platia aj na Ježiša Krista, takisto *potomka Dávida*. Jasné? Autor listu Hebrejom tu nehovorí *obrazne*, ale *doslovne!* Boh sa zaviazal, že *Dávidov syn* (a Ježiš je Dávidovým synom – Lk 18,39; Jer 23,5; atď.!) bude Jeho, Božím synom a On bude jeho Otcom. Tieto slová platia na Ježiša ešte viac a mocnejšie, než na Jeho predobraz, Šalamúna – aj preto je Ježiš viac než Dávid a sám Dávid Ho nazýva svojim pánom (Lk 20,41nn)

Ak chceme teda tieto dve miesta porovnávať, potom by muselo aj tu platiť, že slová, povedané o JHWH v žalme 102 musia rovnako – ba ešte viac – platiť aj o Ježišovi!

A teda Meno *JHWH* musí samozrejme platiť aj na Ježiša, ktorý je ním podľa tohto citátu *oslovený* (Hebr 1,10)! Inými slovami: Ak na Ježiša platili slová, ktoré Boh adresoval Šalamúnovi (a to Svedkovia priznávajú), potom musia aj v tomto prípade na Ježiša platiť slová, ktoré vyriekol Žalm 102 o JHWH. Ba viac, autor listu Hebrejom vraví, že už boli *vyrieknuté* o Ježišovi – podobne ako slová o Šalamúnovi boli vyslovené už o Ježišovi, ktorého v tej chvíli Šalamún symbolizoval.

Poviem to ešte takto: **Ak Dávid a jeho potomkovia** sú v Biblii (už v SZ) chápaní ako **symboly a predobrazy Mesiáša**, je len logické, že veci, s nimi súvisiace, sú vzťahované na Ježiša Krista. Takto to urobil aj pisateľ listu Hebrejom. **Ak ale Ježiš nie je Bohom**, potom rovnakým spôsobom na Neho vzťahovať slová, ktoré boli vyrieknuté o Jedinom Pravom Bohu JHWH by bolo rúhaním a zločinom! Predstava, podľa ktorej by JHWH bol iba *predobrazom* niekoho iného, väčšieho...? To hádam nie...! Rúhaním a zločinom by tieto slová neboli len a jedine vtedy, ak by Ježiš naozaj bol totožný s Bohom JHWH Starého Zákona – ako tomu verí Biblia a kresťania všeobecne.

Navyše, oslovenie JHWH sa jasne vzťahuje na Ježiša Krista. **Podľa listu Hebrejom je Ježiš v tomto Žalme oslovený: „Ty, JHWH“.** To je **neoddiskutovateľné!** Sám autor listu Hebrekom uvádza, že aj to „Ty, Pane,“ je citát z tohto žalmu. Ježiš je JHWH, toto je Jeho Meno, ktoré je nad každé iné meno (Flp 2,9) a pred ktorým sa zohýna každé koleno (Flp 2,10). Takže:

- Alebo Ježiš a Boh-Otec nie sú jedným a tým istým Bohom – a potom JHWH je Ježiš a nie Otec!
- Alebo Otec a Ježiš sú dve osoby, ale jeden a ten istý Boh (ako veria kresťania) a potom obom náleží toto jediné Meno (Mt 28,19) nad každé iné meno, meno JHWH.

Dôležité je, že Ježiš je oslovený ako JHWH! Tým je povedané všetko...

Ostatné prepojenia...

Tým ale zhoda medzi JHWH, Bohom Starého Zákona, a Ježišom Kristom zďaleka nekončí!

Pozrite si nasledovnú tabuľku titulov, ktoré Biblia adresuje Bohu a Ježišovi:

Titul	Boh – Otec, JHWH	Ježiš Kristus
ALFA a OMEGA	Zjv 1,8: „ <i>Ja som Alfa a Omega, hovorí Pán Boh, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde, Všemohúci.</i> “	Zjv 22,13: „ <i>Hľa, prídem čoskoro a moja odplata so mnou; odmením každého podľa jeho skutkov.</i> ¹³ <i>Ja som Alfa a Omega, Prvý a Posledný, Počiatok a Koniec. ... Ja, Ježiš.</i> “ ⁹
PRVÝ A POSLEDNÝ	Iz 44,6: „ <i>Toto hovorí Jahve, kráľ Izraela, vykupiteľ jeho, Pán zástupov: "Ja som prvý a ja som posledný, okrem mňa nieto Boha.</i> “	
SVÄTÝ	Lv 21,8: „ <i>A ty ho uctievaj, lebo on predkladá chlieb svojho Boha. Nech ti je svätým, lebo ja, Pán, ktorý vás posväcujem, som svätý!</i> “	Zjv 3,7: „ <i>Anjelovi filadelfskej cirkvi napíš: Toto hovorí Svätý, Pravdivý, ktorý má Dávidov kľúč...</i> “
ŽIVÝ NA VEKY VEKOV	Zjv 4,9: „ <i>A vždy, keď tie bytosti vzdali slávu, česť a vďaka Sediacemu na tróne, Žijúcemu na veky vekov</i> “	Zjv 1,18: „ <i>On položil na mňa svoju pravicu a povedal: „Neboj sa! Ja som Prvý a Posledný 18 a Živý. Bol som mŕtvy, a hľa, žijem na veky vekov.</i> “
SPASITEĽ	Iz 43,11: „ <i>Ja, ja som Jahve a okrem mňa niet spasiteľa.</i> “	Lk 2,11: „ <i>Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ Kristus Pán.</i> “
PÁN PÁNOV	1 Tim 6,15: „ <i>Zachovaj prikázanie bez poškvrny a bez úhony až do príchodu nášho Pána Ježiša Krista, ktorého v pravom čase ukáže blahoslavený a jediný vládca, Kráľ kráľov a Pán pánov.</i> “	Zjv 17,14: „ <i>Budú bojovať proti Baránkovi a Baránok nad nimi zvíťazí, lebo on je Pán pánov a Kráľ kráľov; aj tí, čo sú s ním, povolání, vyvolení a verní.</i> “
KRÁĽ KRÁĽOV		
JEDINÝ VLÁDCA		Jud 1,4: „ <i>Vkradli sa totiž medzi vás niektorí ľudia, už dávno zapísaní na odsúdenie, bezbožní, čo zamieňajú milosť nášho Boha za výstrednosti a zapierajú jediného Vládca a nášho Pána Ježiša Krista.</i> “ ¹⁰
POČIATOK I KONIEC	Zjv 21,6: „ ⁵ <i>A ten, čo sedel na tróne, povedal: „Hľa, všetko robím nové.“ A hovoril: „Píš: Tieto slová sú verné a</i>	Zjv 22,13: „ ¹² <i>Hľa, prídem čoskoro a moja odplata so mnou; odmením každého podľa jeho skutkov.</i> ¹³ <i>Ja som</i>

⁹ Výrok „prídem čoskoro“ (gr. *erchomai tachó*) poukazuje jasne na to, že text *odteraz* hovorí Ježiš – ON totiž príde na svet, nie Otec! Ak by Vám Svedkovia tvrdili, že to „prídem“ znamená „obrátim svoju pozornosť“ na svet a teda v skutočnosti to hovorí Boh Jehova, tak sa usmejte a trvajte na tom, čo je napísané v Biblii... Slovo *erchomai* takýto význam nijako nepripúšťa.

¹⁰ Svedkovia občas tvrdia, že to „jediného vládca“ sa vzťahuje ešte na Otca, ale je to dosť násilný výklad verša, ktorý zjavne ako o „jedinom vládcovi“ hovorí o Ježišovi.

	<i>pravdivé. “⁶ A povedal mi: „Stalo sa! Ja som Alfa a Omega, Počiatok i Koniec. Smädnému dám zadarmo z prameňa živej vody.“</i>	<i>Alfa a Omega, Prvý a Posledný, Počiatok a Koniec.“</i>
MORE I VIETOR	<i>„Ž 89,9–10“: „JHWH, Bože zástupov, kto je ako ty? Mocný si, Pane, a pravda je u teba. Ty vládneš nad neskrotným morom a zmierňuješ jeho vlnobitie.“</i>	<i>Mk 4,41: „Čo myslíš, kto je tento, že ho i vietor i more poslúchajú?“¹¹</i>

Mnohé z týchto výrokov by sa samozrejme navzájom vylučovali, *pokiaľ* by Otec a Syn naozaj neboli *Jediným Bohom* v kruhu Trojice – napríklad „jediný vládca“, „Prvý a Posledný“ – logicky tieto tituly môže vlastniť *len jeden* a to ten najväčší!

Takže... aspoň toľkoto k téme Ježiša Krista.

¹¹ Vo svetle 89. žalmu nadobúda táto otázka – i samotné Ježišovo znamenie – zvláštnu príchut’!

PRÍLOHY

VÝSKYT SLOVA *PROSKYNEIN* V NOVOM ZÁKONE

PROSKYNEIN voči Kristovi

- Mt 2:2 a pýtali sa: "Kde je ten novonarodený židovský kráľ? Videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť."
- Mt 2:8 Potom ich poslal do Betlehema a povedal: "Choďte a dôkladne sa vypytujte na dieťa. Keď ho nájdete, oznámte mi, aby som sa mu aj ja šiel pokloniť."
- Mt 2:11 Vošli do domu a uvideli dieťa s Máriou, jeho matkou, padli na zem a **klaňali sa mu**. Potom otvorili svoje pokladnice a dali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.
- Mt 8:2 Tu prišiel k nemu istý malomocný, poklonil sa mu a vravel: "Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť."
- Mt 9:18 Ako im toto hovoril, pristúpil k nemu istý popredný muž, poklonil sa mu a povedal: "Pred chvíľkou mi zomrela dcéra; ale poď, vlož na ňu ruku a ožije."
- Mt 14:33 Tí, čo boli na loďke, **klaňali sa mu a vraveli**: "Naozaj si Boží Syn!"
- Mt 15:25 No ona prišla k nemu, poklonila sa mu a povedala: "Pane, pomôž mi!"
- Mt 20:20 Vtedy k nemu pristúpila matka Zebedejových synov so svojimi synmi, poklonila sa a o čosi ho prosila.
- Mt 28:9 A hľa, Ježiš im išiel v ústrety a oslovil ich: "Pozdravujem vás!" Ony pristúpili, objali mu nohy a **klaňali sa mu**.
- Mt 28:17 Keď ho uvideli, **klaňali sa mu**, no niektorí pochybovali.
- Mk 5:6 Keď v diaľke zbadal Ježiša, pribehol, poklonil sa mu
- Lk 24:52 **Oni sa mu klaňali** a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema.
- Jn 9:38 On povedal: "Verím, Pane," a **klaňal sa mu**.
- Hebr 1:6 A znova, keď uvádza prvorodeného na svet, hovorí: "**Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli**."

PROSKYNEIN voči Bohu

- Mt 4:10 Vtedy mu Ježiš povedal: "Odíď, satan, lebo je napísané: "Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť.""
- Mt 18:26 Vtedy mu sluha padol k nohám a na kolenách ho prosil: "Pozhovej mi a všetko ti vrátim." (v podobenstve)
- Lk 4:8 Ježiš mu povedal: "Je napísané: "Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť""
- Jn 4:20 Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať."
- Jn 4:21 Ježiš jej povedal: "Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme.
- Jn 4:22 Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa klaniame tomu, čo poznáme, lebo spása je zo Židov.
- Jn 4:23 Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov.
- Jn 4:24 Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde."
- Jn 12:20 Niektorí z tých, čo sa cez sviatky prišli klaňať Bohu, boli Gréci.
- Sk 8:27 On vstal a šiel. Tu videl Etiópčana, eunucha a veľmoža etiópskej kráľovnej Kandaky, správcu všetkých jej pokladov, ktorý sa prišiel do Jeruzalema pokloniť Bohu,
- Sk 24:11 Môžeš sa presvedčiť, že to nie je viac ako dvanásť dní, čo som sa prišiel do Jeruzalema pokloniť Bohu.
- 1 Kor 14:25 vyjdú najavo tajnosti jeho srdca, a tak padne na tvár, bude sa klaňať Bohu a vyzná: "Naozaj je Boh medzi vami!"
- Hebr 11:21 S vierou požehnal umierajúci Jakub jednotlivo Jozefových synov a poklonil sa opretý o vrchol svojej palice.
- Zjv 4:10 padli dvadsať štyria starci pred Sediacim na tróne, klaňali sa Žijúcemu na veky vekov, hádzali svoje vence pred trón a volali:
- Zjv 5:14 A štyri bytosti volali: "Amen." A starci padli a klaňali sa.
- Zjv 7:11 Všetci anjeli stáli okolo trónu, starcov a štyroch bytostí, padli na tvár pred trónom, klaňali sa Bohu
- Zjv 11:1 Potom som dostal trstinu podobnú prútu so slovami: "Vstaň a zmeraj Boží chrám i oltár a tých, čo sa v ňom klaňajú.

- Zjv 11:16 Vtedy dvadsiati štyria starci, čo sedia na svojich trónoch pred Bohom, padli na tvár, klaňali sa Bohu
- Zjv 14:7 Volal mohutným hlasom: "Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu, a klaňajte sa tomu, ktorý stvoril nebo i zem, more i pramene vôd."
- Zjv 15:4 Kto by sa nebál, Pane, a neoslavoval tvoje meno?! Ved' ty jediný si Svätý; prídu všetky národy a budú sa ti klaňať, lebo sa zjavili tvoje spravodlivé súdy."
- Zjv 19:4 Nato padli dvadsiati štyria starci a štyri bytosti a klaňali sa Bohu, ktorý sedí na tróne, a volali: "Amen. Aleluja!"

PROSKYNEIN modlám a Diablovi ako bohom

- Sk 7:43 Ved' ste so sebou nosili stánok Molocha a hviezdu svojho boha Refana, podoby, čo ste si urobili, aby ste sa im klaňali. Preto vás presídlím až za Babylon."
- Zjv 9:20 A ostatní ľudia, ktorých nezahubili tieto rany, ani pokánie nerobili za skutky svojich rúk a neprestali sa klaňať zlým duchom a zlatým, strieborným, medeným, kamenným a dreveným modlám, ktoré nemôžu ani vidieť, ani počuť, ani chodiť.
- Zjv 13:4 klaňali sa drakovi, že dal moc šelme, a klaňali sa aj šelme a volali: "Kto je podobný šelme a kto môže s ňou bojovať?"
- Zjv 13:8 Budú sa jej klaňať všetci, čo obývajú zem, ktorých mená nie sú zapísané od počiatku sveta v knihe života Baránka, ktorý bol zabitý.
- Zjv 13:12 Vykonáva všetku moc prvej šelmy pred jej očami a pôsobí, že sa zem a jej obyvatelia klaňajú prvej šelme, ktorej sa zahojila smrteľná rana.
- Zjv 13:15 A bolo jej dané, aby do obrazu šelmy vložila ducha, aby obraz šelmy aj hovoril a pôsobil, že každý, kto sa nebude klaňať obrazu šelmy, bude usmrtený.
- Zjv 14:9 Po nich nasledoval iný, tretí anjel a volal mohutným hlasom: "Ak sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme znak na svoje čelo alebo na svoju ruku,
- Zjv 14:11 A dym ich múk bude stúpať na veky vekov a nebudú mať oddychu vo dne v noci tí, čo sa klaňajú šelme a jej obrazu, ani ten, kto by prijal znak jej mena."
- Zjv 16:2 Odišiel prvý a vylial svoju čašu na zem: a povyhadzovali sa zhubné a zlé vtedy na ľuďoch, čo mali znak šelmy, aj na tých, čo sa klaňali jej obrazu.
- Zjv 19:20 Ale šelmu zajali a s ňou aj falošného proroka, ktorý pred ňou robil znamenia a zvedol nimi tých, čo prijali znak šelmy a klaňali sa jej obrazu. Oboch hodili za živa do ohnivého jazera, horiaceho sírou.
- Zjv 20:4 Ďalej som videl tróny; sadli si na ne tí, čo dostali moc súdiť. Videl som aj duše tých, čo boli s'atí pre Ježišovo svedectvo a pre Božie slovo, aj tých, čo sa neklaňali šelme ani jej obrazu a neprijali jej znak na čelo a na ruky. Tí ožili a kraľovali s Kristom tisíc

rokov.

Nárok Diabla na PROSKYNEIN

- Mt 4:9 a vravel mu: "Toto všetko ti dám, ak padneš predomnou a budeš sa mi klaňať."
- Luke 4:7 Ak sa mi teda budeš klaňať, všetka bude tvoja."

Odmietnutie PROSKYNÉZY ľuďmi a anjelmi

- Sk 10:25n Keď Peter prichádzal, Kornélius mu vyšiel v ústrety, padol mu k nohám a poklonil sa. Ale Peter ho zdvihol a povedal mu: "Vstaň, aj ja som len človek."
- Zjv 19:10 I padol som mu k nohám, aby som sa mu klaňal. Ale on mi povedal: "Pozor, nerob to! Som spoluslužobník tvoj a tvojich bratov, ktorí majú Ježišovo svedectvo. Bohu sa klaňaj! A Ježišovo svedectvo je duch proroctva."
- Zjv 22:8n Ja, Ján, som to počul a videl. A keď som to počul a videl, padol som k nohám anjela, ktorý mi toto ukázal, a chcel som sa mu klaňať. Ale on mi povedal: "Pozor, nerob to! Som spoluslužobník tvoj a tvojich bratov prorokov a tých, čo zachovávajú slová tejto knihy. Bohu sa klaňaj!"

Ostatné

- Zjv 3:9 Hľa, dám ti zo satanovej synagógy tých, čo hovoria, že sú židia, a nie sú, ale luhajú. Hľa, spôsobil, že prídu a poklonia sa pred tvojimi nohami a poznajú, že ťa milujem.

V tomto prípade sa ale tiež jedná o úctu v kategórii „nábožného uctievania“ a náboženského klaňania sa.

- Mk 15:19 Bili ho trstinou po hlave, pľuli naňho, kľakali pred ním a klaňali sa mu

Je to skutok Rimanov, ktorí židovské zásady o klaňaní nepoznali, nerozlišovali a srdečne kašľali na ne... Samotné klaňanie však (ako paródia na uctievanie „božského Augusta, cisára“, resp. východných despotov, ktorí sa za bohov považovali) bolo v tomto prípade zase len paródiou na náboženské klaňanie sa.

Záver:

Slovo *proskynein* je v Novom Zákone používané striktne v zmysle náboženskej úcty. Ak niekto iný (okrem Boha) vyžaduje *proskynein*, je to odsúdeniahodné pokušenie k hriechu (porov. pokušanie Ježiša na púšti). A ak človek vzdáva *proskynein* komukoľvek inému, okrem Boha, je to hriech, privolávajúci na toho, kto ho koná, smrť a odsúdenie.

Jedine voči Ježišovi je *proskynein* nielen prípustné, ale dokonca vyžadované!!!

POZOR NA HOKEJ V TERMÍNOCH!

JEDEN Boh v troch OSOBÁCH

V knižke „Môžeš žiť navždy v pozemskom raji“ Svedkovia píše:

JE BOHOM JEŽIŠ ALEBO TROJICA?

Kto je týmto obdivuhodným Bohom? Niektorí ľudia hovoria, že jeho meno je Ježiš. Iní hovoria, že je to Trojica, hoci slovo „trojica“ sa v Biblii nevyskytuje. Podľa učenia o Trojici sú tri osoby v jednom Bohu, to znamená, že je „jeden Boh, Otec, Syn a Svätý Duch“. Túto náuku učí mnoho náboženských organizácií, hoci pripúšťajú, že je to „tajomstvo“. Je taký názor na Boha správny?

Povedal vôbec dakedy Ježiš o sebe, že je Bohom? Nie, to nikdy nepovedal. V Biblii je označovaný ako „Boží Syn“. On sám povedal: „Otec je väčší ako ja.“ (Ján 10:34-36; 14:28) Ježiš tiež vysvetlil, že doktoré veci nevie ani on ani anjeli, ale vie ich jedine Boh. (Marek 13:32) Pri jednej príležitosti sa Ježiš modlil k Bohu slovami: „Nech sa ... nedeje moja vôľa, ale tvoja.“ (Lukáš 22:42) Keby bol Ježiš všemohúcim Bohom, nemohol by sa predsa modliť sám k sebe. A naozaj, o Ježišovej smrti Písmo hovorí: „Toho Ježiša Boh vzkriesil.“ (Skutky 2:32) **Je teda zrejmé, že Všemohúci Boh a Ježiš sú dve odlišné osoby.** Ani po smrti, vzkriesení a vystúpení do neba nebol Ježiš rovný svojmu Otcovi. — 1. Korint'anom 11:3; 15:28.

Nieko sa možno spýta: „Ale nie je Ježiš v Biblii označený ako boh?“ To je pravda. Ale aj satan je označený ako boh.

V tomto evidentne Svedkovia alebo nechápu, čomu kresťania veria (ale v úvode sa zdá, že hej, že to chápú!) – alebo (čo je ešte horšie) zámerne vnášajú zmätok do témy tým, že umelo vyvracajú ako kresťanskú vieru niečo, čomu kresťania nikdy neverili a neveria.

Kresťania totiž nikdy neverili, ani netvrдили, že JEŽIŠ a OTEC je jedna a tá istá osoba. Kedysi v prvých storočiach sa takýto blud nakrátko objavil (volal sa *patripasionizmus*), ale kresťanstvo ho jasne odmietlo.

Takže (slovami Katechizmu Katolíckej cirkvi):

253 *Trojica je jedna.* My nevyznávame troch bohov, ale jedného Boha v troch osobách: "Trojicu jednej podstaty".⁶¹ Božie osoby nedelia jedinú Božstvo, ale každá z nich je celý Boh: "Otec je to isté ako Syn, Syn to isté ako Otec, Otec a Syn sú to isté ako Duch Svätý, to znamená svojou podstatou jeden Boh".⁶² "Každá z troch osôb je tá istá realita, čiže podstata, bytie alebo Božia prirodzenosť".⁶³

254 *Božské osoby sa od seba skutočne líšia.* "Boh je jediný, ale nie osamotený".⁶⁴ "Otec", "Syn", "Duch Svätý", to nie sú jednoduché mená, ktoré označujú spôsoby Božieho bytia; medzi sebou sa navzájom reálne líšia: "Ten, kto je Syn, nie je Otec, kto je Otec, nie je Syn ani Duch Svätý nie je ten, kto je Otec alebo Syn".⁶⁵ Líšia sa medzi sebou svojimi vzťahmi pôvodu: "Otec je ten, kto plodí, Syn je splodený a Duch Svätý pochádza z oboch".⁶⁶ Božská Jednota je trojičnosť.

255 *Božské osoby sú vo vzájomnom vzťahu.* Keďže reálne rozlišovanie osôb

nerozdeľuje Božiu jednotu, ich vzájomná odlišnosť spočíva jedine v ich vzťahoch, v pomere jedného k ostatným: "Ich menami, ktoré sa vzťahujú na osoby, sa naznačuje vzťah Otca k Synovi, Syna k Otcovi a Ducha Svätého k obidvom; aj keď sa hovorí o týchto troch osobách a máme na mysli uvedené vzťahy, veríme predsa len v jedinú prirodzenosť- naturu alebo podstatu- substanciu".⁶⁷ Skutočne, "všetko je v nich jedno, kde vzťahy si neprotirečia".⁶⁸ "Ako dôsledok tejto jednoty je Otec úplne celý v Synovi a úplne celý v Duchu Svätom; Syn je úplne celý v Otcovi a úplne celý aj v Duchu Svätom; Duch je úplne celý v Otcovi a úplne celý aj v Synovi".⁶⁹

256 Svätý Gregor Naziánsky, ktorého nazývajú aj "Teológom" zveruje tento súhrn trojičnej viery carihradským katechumenom takto:

*Predovšetkým zachovajte mi tento vzácny poklad, za ktorý som žil a bojujem a s ktorým chcem aj umrieť, ktorý mi pomáhal znášať všetko zlo a opovrhovať všetkými radovánkami: mám na mysli vyznanie viery v Otca, Syna a Ducha Svätého. Dnes vám ho odovzdávam. Kvôli tomu vás čoskoro ponorím do vody a zdvihnem z nej. Dávam vám ho ako spoločníka a ochrancu celého vášho života. Odovzdávam vám jediné Božstvo a Silu, ktorá je Jedna v Trojici a obsahuje Trojicu rozličným spôsobom. Božstvo bez nerovnosti podstaty alebo prirodzenosti, bez vyššieho stupňa, ktorý povyšuje nižšieho, alebo ponizuje... Z troch nekonečných nekonečná spolupodstatnosť. Každý je celý Boh bráný sám o sebe... Boh v Trojici, ktorých skúmame vedno... Len čo začnem myslieť na Jednotu, zaplaví ma svojím jasom Trojica. Len čo začnem myslieť na Trojicu, uchváti ma jednota.*⁷⁰

SYN BOŽÍ sa stal ČLOVEKOM

Toto je druhá vec, v ktorej majú Svedkovia ohľadom kresťanstva hokej. Znova sa vráťme k ich úryvku:

JE BOHOM JEŽIŠ ALEBO TROJICA?

Kto je týmto obdivuhodným Bohom? Niektorí ľudia hovoria, že jeho meno je Ježiš. Iní hovoria, že je to Trojica, hoci slovo „trojica“ sa v Biblii nevyskytuje. Podľa učenia o Trojici sú tri osoby v jednom Bohu, to znamená, že je „jeden Boh, Otec, Syn a Svätý Duch“. Túto náuku učí mnoho náboženských organizácií, hoci pripúšťajú, že je to „tajomstvo“. Je taký názor na Boha správny?

Povedal vôbec dakedy Ježiš o sebe, že je Bohom? Nie, to nikdy nepovedal. V Biblii je označovaný ako „Boží Syn“. **On sám povedal: „Otec je väčší ako ja.“** (Ján 10:34-36; 14:28) Ježiš **tiež vysvetlil, že daktoré veci nevie ani on ani anjeli, ale vie ich jedine Boh.** (Marek 13:32) Pri jednej príležitosti sa Ježiš modlil k Bohu slovami: „Nech sa ... nedeje moja vôľa, ale tvoja.“ (Lukáš 22:42) **Keby bol Ježiš všemohúcim Bohom, nemohol by sa predsa modliť sám k sebe.** A naozaj, **o Ježišovej smrti Písmo hovorí: „Toho Ježiša Boh vzkriesil.“** (Skutky 2:32) Je teda zrejme, že Všemohúci Boh a Ježiš sú dve odlišné osoby. Ani po smrti, vzkriesení a vystúpení do neba nebol Ježiš rovný svojmu Otcovi. — 1. Korint'anom 11:3; 15:28.

Nieko sa možno spýta: „Ale nie je Ježiš v Biblii označený ako boh?“ To je pravda. Ale aj satan je označený ako boh.

Svedkovia si tu, zdá sa, neuvedomujú to, čo vyjadruje veľmi krásne apoštol Pavol:

„⁶ On, hoci má božskú prirodzenosť,

nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom,
⁷ ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu,
stal sa podobný ľuďom;
a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka.
⁸ Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť,
až na smrť na kríži.
⁹ Preto ho Boh nad všetko povýšil
a dal mu meno,
ktoré je nad každé iné meno,
¹⁰ aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno
v nebi, na zemi i v podsvetí
¹¹ a aby každý jazyk vyznával:
„Ježiš Kristus je Pán!“
na slávu Boha Otca.“

(Flp 2,6–11)

Pavol v tomto výroku vyjadril celú dynamiku Vtelenia i života Ježiša Krista:

- *Najprv rovný Bohu v Nebi.*
- *Potom sa ale „zriekol“ svojej rovnosti s Otcom, ponížil sa(!) a stal sa človekom.*
- *Ako človek bol naozaj skutočným človekom: menším ako Boh, ktorý sa k Bohu (ako každý iný človek) modlí a klania sa Mu.*
- *Ako človek trpel úzkosťou človeka v Getsemanoch, ktorú vyjadruje aj Jeho modlitba.*
- *Ako človek zomrel a Boh Ho ako človeka vzkriesil.*
- *Ako človek vstúpil na Nebesia a ako človeka Ho Boh nad všetko povýšil a dal Mu Meno, ktoré je nad každé iné Meno.*

Inými slovami, Ježiš bol od počiatku, od večnosti Bohom. Ale stal sa človekom, aby nám zjavil lásku Boha – a aby sám ako „prvorodený zo všetkého stvorenia“ (ako človek bol stvorený Bohom!) prešiel prvú cestou *zbožštenia*, na ktorú nás pozýva za sebou!

POZOR NA TO! Množstvo argumentov Svedkov Jehovových proti božstvu Ježiša Krista stojí práve na tom, že Ježiš je označovaný ako „prvorodený zo všetkého stvorenia“, ktorý je „menší od Otca“ a podobne. Tieto texty skutočne hovoria o Ježišovi, ktorý sa „uponížil“ (Flp 2,8) a ako človek bol naozaj *stvorený a menší ako Otec*, pretože sa nám stal podobným *vo všetkom* (Flp 2,7 – a teda aj v tomto! Takže ak o niečom tieto argumenty svedčia, tak jedine o tom, že Svedkovia naozaj problematiku neovládajú... Takže sa nenechajte obkecať, jasne rozlišujte a pekne to Svedkom vysvetlite!

MILUJE BOH VÔBEC?

V čom spočíva vrcholná láska?

Ježiš to definuje jasne:

„¹³ Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.“

(Jn 15,13)

Podobne potom opakuje aj Ján vo svojom liste:

„¹⁶ Čo je láska, poznali sme z toho, že on položil za nás svoj život. Aj my sme povinní dávať život za bratov.“

(1 Jn 3,16)

Miluje nás Boh touto láskou?

Biblia o Bohu hovorí:

„⁸ Kto nemiluje, nepoznal Boha, lebo **Boh je láska**.⁹ A Božia láska k nám sa prejavila v tom, že Boh poslal svojho jednorodeného Syna na svet, aby sme skrze neho mali život.“

(1 Jn 4,8n)

Ak je Boh zosobnenou a dokonalou láskou, potom by sme právom očakávali, že prejavil voči nám takúto vrcholnú lásku, ako o nej hovorí Ježiš. Pavol tvrdí, že naozaj áno:

„⁶ Ved' Kristus zomrel v určenom čase za bezbožných, keď sme boli ešte bezmocní.⁷ **Sotvako zomrie za spravodlivého**; hoci za dobrého by sa azda niekto odhodlal umrieť.⁸ **Ale Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici.**⁹ Tým skôr sa teda skrze neho zachránime od hnevu teraz, keď sme už ospravedlnení jeho krvou!¹⁰ Lebo ak sme boli zmierení s Bohom smrťou jeho Syna vtedy, keď sme boli nepriateľmi, tým skôr už ako zmierení budeme spasení jeho životom.“

(Rim 5,6–10)

• **Zvýraznená pasáž je na prvý pohľad dosť nelogická.** Pavol v nej hovorí: „*Prejavom aspoň nejakej lásky je to, keď niekto zomrie za niekoho dobrého, spravodlivého.*“ A potom by sme čakali, že povie: „*Ale BOH dokazuje svoju lásku k nám tým, že zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici.*“ Namiesto toho ale vkladá na pohľad veľmi nelogicky slovo „KRISTUS“ a tým akoby hovoril: „*Boh ale dokazuje svoju lásku k nám tým, že niekto iný zomrel za nás a tak ju prejavil.*“ **Znie to nelogicky, pretože veta v tomto tvare dokazuje Ježišovu lásku k nám, nie však Božiu!**

• **Napriek tomu ale Pavol veľmi dobre vie, čo hovorí.** Ježiš je predsa Boh, v ňom „telesne prebýva celá plnosť božstva“ – a Pavol to vie. Nevie tom síce ešte *definovať* v presných termínoch¹², ale chápe podstatu a snaží sa ju na rôznych miestach vyjadrovať najlepšie, ako vie. Jedným z nich je aj toto miesto. **Ak totiž zomrel za nás Ježiš – a ak je Ježiš Bohom – potom naozaj zomrel za nás Boh, pretože Ježiš a Otec sú jedno, sú jeden Boh. V tej chvíli pasáž nadobúda svoju logiku a Pavlov úmysel je odhalený...**

• **V Ježišovi tak Boh koná hneď dvojaký vrcholný akt lásky:**

- **Ako BOH – OTEC** obetuje vlastného, milovaného Syna;
- **Ako BOH – SYN** aj sám kladie svoj život za priateľov, dokonca za nepriateľov.

Lenže ak Ježiš nie je Bohom,...

...potom sa všetko mení! **Potom Pavlov dôkaz v Rim 5,6–10 stráca akýkoľvek zmysel** a stáva sa nelogickým a smiešnym. *Je to ako keby sa napríklad zlý rodič snažil dôvodiť svojmu dieťaťu: „Pozri sa, ja Ťa naozaj milujem, dieťa moje – a dôkazom toho je, že Ťa od malička vychovávali a starali sa o Teba Tvoji starí rodičia!“* Nelogické, že?

Podobne aj v tomto mieste Biblie potom text vyznieva takto nejako: „Dôkazom lásky je ochota zomrieť za milovaného. Boh túto lásku k nám dokázal tým, že namiesto seba za nás poslal na smrť niekoho iného – Ježiša Krista...“ **Ak je tak, potom Pavol o Božej láske nedokázal nič, skôr naopak...**

• **Potom Boh za mňa v skutočnosti nezomrel!**

• V tej chvíli si môžem dať otázku: **„Miluje ma Boh vôbec?“** Čím Boh prejavil svoju lásku ku mne?

- Iste, obetoval svojho Syna – ale to isté urobil aj Josef Visarionovič Stalin so svojim synom, a predsa to nebol prejav lásky, ale zbabelosti a bezcitnosti!
- Biblia síce hovorí, že Otec miluje svojho Syna – ale naozaj Ho miluje? Nie je prejavom lásky to, že radšej sa sami obetujeme za milovaného? Tak, ako hovorí Ján: *„Aj my sme povinní dávať život za bratov“* (1 Jn 3,16)? Ak Otec naozaj miloval svojho Syna – prečo sa neobetoval *namiesto neho???*

A tak tu máme hneď niekoľko veľkých problémov:

MILUJE Otec svojho Syna? Ved' nie je ochotný za Neho zomrieť, ale naopak, aby sa „sám zachránil“ a vyhol smrti, posielal a obetuje radšej Jeho namiesto seba! Je toto naozaj prejav lásky Otca k svojmu Synovi?

¹² Tie „presné termíny“ – osoba, podstata, hypostáza,... bude treba ešte len *vymyslieť*, definovať – a s ich pomocou potom popísať Trojičné spoločenstva Jediného Boha. V tomto smere je Pavol v podobnej situácii, ako keby mal slovami svojej doby popísať napríklad proces jadrovej fúzie v termonukleárnom reaktore. Tiež by mu chýbali pojmy a slová a mohol by to urobiť len veľmi obrazne a približne, bez ohľadu na to, ako dobre by problematiku chápal!

MILUJE Otec mňa, človeka? Odo mňa sa žiada, aby som aj život položil z lásky k svojmu Bohu – ale On sám to nekoná. Znamená to, že sa odo mňa žiada väčšia láska, než akej je ku mne schopný Boh, ktorý (vraj) je láskou?

AK POLOŽÍM ŽIVOT z lásky k Bohu – znamená to, že som svojou láskou prekonal lásku Boha? Milujem Boha viac, než On miluje mňa? Potom asi áno, lebo Ježiš hovorí: „¹³ Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.“ Ja som život za svojho Boha položil – ale On za mňa nie!

AK SA LÁSKA MERIA VEĽKOSŤOU OBETY – čo vlastne z lásky ku mne Boh obetoval – okrem Ježiša, ktorý ale bol Jeho výtvorom rovnako, ako je stolička dielom stolára, alebo krčah dielom hrnčiara? Obetoval Ježiša, svoje dielo, takmer „vec“, „výrobok“ – ale sám zo seba neobetoval vôbec NIČ! Miluje potom Boh vôbec???

V okamihu, keď poprieme božstvo Ježiša Krista, zničíme zároveň tú hlavnú, ohromujúcu tému Evanjelia, ktorú hlásal Pavol slovami: „² Rozhodol som sa, že nechcem medzi vami vedieť nič iné, iba Ježiša Krista, a to ukrižovaného.“ (1 Kor 2,2). Práve toto bolo to ohromujúce: Že v Ježišovi Kristovi, Božom Synovi, Boh sám položil svoj život z lásky k nám, ľuďom! Ak Boha nahradíme „Božím stvorením“, tak potom to nie je viac, než keď stolár obetuje stoličku, ktorú vytvoril... Celá ohromujúca zvesť Evanjelia je v tomto okamihu vyprázdnená!